

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (astotā palāta)

2023. gada 30. martā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – LESD 267. pants – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. panta otrā daļa un 48. panta 1. punkts – Tiesības uz taisnīgu tiesu – Tiesības uz nevainīguma prezumpciju – Faktisko apstākļu izklāsts lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu krimināllietā – Atsevišķu faktu patiesuma konstatēšana, lai varētu iesniegt Tiesai pieņemamu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu – Attiecībā uz nolēmumiem pēc būtības valsts tiesībās paredzēto procesuālo garantiju ievērošana

Lietā C-269/22

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializētā krimināllietu tiesa, Bulgārija) iesniegusi ar 2022. gada 21. aprīļa lēmumu un kas tiesā reģistrēts 2022. gada 21. aprīlī, tiesvedībā

IP,

DD,

ZI,

SS,

HYA,

piedaloties

Spetsializirana prokuratura,

TIESA (astotā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Safjans [*M. Safjan*] (referents), tiesneši N. Pisarra [*N. Piçarra*] un N. Jēskinens [*N. Jääskinen*],

ģenerālvokāts: E. M. Kolins [A. M. Collins],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [A. Calot Escobar],

ņemot vērā rakstveida procesu,

* Tiesvedības valoda – bulgāru.

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

- IP vārdā – *H. Georgiev, advokat,*
- Grieķijas valdības vārdā – *K. Boskovits, A. Magrippi un E. Tsaousi, pārstāvji,*
- Eiropas Komisijas vārdā – *F. Ronkes Agerbeek, M. Wasmeier un I. Zaloguein, pārstāvji,*

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklauššanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt LESD 267. pantu, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 47. panta otro daļu un 48. panta 1. punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar kriminālprocesu, kas uzsākts pret IP, DD, ZI, SS un HYA par viņu dalību organizētā grupā.

Atbilstošās tiesību normas

Bulgārijas tiesības

- 3 *Nakazatelno protsesualen kodeks* (Kriminālprocesa kodekss), redakcijā, kas ir piemērojama pamatlietā, ir paredzēts, ka visi nolēmumi pēc būtības krimināllietās ir jātaisa, ievērojot vairākas procesuālās garantijas. It īpaši šī kodeksa 247.–253. pantā ir noteikts, ka parasti apsūdzību izvirza prokurors, bet minētā kodeksa 271.–310. pantā ir noteikts, ka visi pierādījumi ir jāsavāc ar aizstāvības dalību, puses ir jāuzklausā, galavārdu dodot apsūdzētajam, un spriedums ir jātaisa pēc aizklātas apspriedes.

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 4 2020. gada 19. jūnijā *Spetsializirana prokuratura* (Specializētā prokuratūra, Bulgārija) izvirzīja apsūdzību IP, DD, ZI, SS un HYA par dalību organizētā grupā, lai iedzīvošanās nolūkā pāri Bulgārijas robežai pārvestu trešo valstu valstspiederīgos un tiem prettiesiski palīdzētu šķērsot Bulgārijas teritoriju, kā arī lai saistībā ar šo darbību saņemtu vai dotu kukuļus. Apsūdzēto vidū ir trīs Sofijas lidostas (Bulgārija) robežpolicijas darbinieki.
- 5 Specializētā prokuratūra apgalvo, ka attiecīgie trešās valsts valstspiederīgie Kiprā uzturējās ar studentu vīzām un ceļoja ar lidmašīnu no Kipras uz Bulgāriju. Tā uzskata, ka trīs robežpolicijas darbinieki, minētajiem valstspiederīgajiem ierodoties Sofijas lidostā, veica kontroli un atļāva viņiem ieceļot, pārkāpdami savus profesionālos pienākumus un it īpaši pienākumus, kuri izriet no

Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/399 (2016. gada 9. marts) par Savienības Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss) (OV 2016, L 77, 1. lpp.).

- 6 Iesniedzējtiesa paskaidro, ka tā vēl nav noskaidrojusi, vai specializētās prokuratūras apgalvojumi ir pamatoti ar lietas materiālu dokumentiem. Lai gan pastāv zināmas pakāpes iespējamība, ka šie apgalvojumi ir pamatoti, šī tiesa uzskata, ka pēc pierādījumu savākšanas tai ir jāuzklausa puses un jākonstatē faktiskie apstākļi, lai varētu noskaidrot, vai, kā to apgalvo specializētā prokuratūra, varētu būt pārkāpta Regula 2016/399. Ja šīs pārbaudes beigās iesniedzējtiesa secinātu, ka šī regula ir piemērojama, tā uzskata, ka tai varētu būt pamats vērsties Tiesā ar jautājumu par minētās regulas un LESD noteikumu interpretāciju.
- 7 Bažijoties tomēr par to, ka gadījumā, ja iesniedzējtiesa iesniegtu Tiesā lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu pēc tam, kad tā šādā veidā ir noskaidrojusi faktiskos apstākļus, tai saskaņā ar Bulgārijas tiesībām būtu jāatsakās no lietas izskatīšanas, pretējā gadījumā pēc būtības pieņemtais vēlākais nolēmums būtu jāatceļ, iesniedzējtiesa uzdeva prejudiciālu jautājumu Tiesai (lieta C-609/21), lai būtībā noskaidrotu, vai Savienības tiesības nepieļauj šādu valsts tiesību normu.
- 8 Ar 2022. gada 25. marta rīkojumu IP u.c. (Faktu pareizības konstatēšana pamatlietā) (C-609/21, nav publicēts, EU:C:2022:232) Tiesa ir nospriedusi, ka LESD 267. pants un Tiesas Reglamenta 94. panta pirmās daļas a) apakšpunkts kopsakarā ar LES 4. panta 3. punktu un Hartas 47. panta otro daļu ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj valsts tiesību normu, kurā krimināllietu tiesām, kad tās lemj par faktiskajiem apstākļiem saistībā ar Tiesai iesniegtu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ir noteikts pienākums atteikties no lietas izskatīšanas, pretējā gadījumā paredzot, ka pēc būtības pieņemtais vēlākais nolēmums ir jāatceļ. Tiesa ir piebildusi, ka šāda tiesību norma šīm tiesām, kā arī visām iestādēm, kuras ir pilnvarotas to piemērot, ir jāatstāj nepiemērota.
- 9 Pēc šī Tiesas rīkojuma iesniedzējtiesa vaicā, vai – Tiesai iesniegtā lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu ietvaros nosakot, ka aizdomās turētais ir veicis konkrētas darbības, – tā pārkāpj Hartas 48. panta 1. punktā paredzētās tiesības uz nevainīguma prezumpciju un vai ar tās pēc būtības pieņemto vēlāko nolēmumu pēc Tiesas atbildes saņemšanas varētu tikt pārkāptas tiesības uz taisnīgu tiesu, kas ir garantētas Hartas 47. panta otrajā daļā.
- 10 Norādīdama, ka Hartas noteikumos paredzētās tiesības uz nevainīguma prezumpciju un tiesības uz taisnīgu tiesu atbilst identiskām tiesībām, kuras ir paredzētas Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas, kas parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī (turpmāk tekstā – “ECPAK”), 6. pantā, iesniedzējtiesa paskaidro, ka tās jautājumi ir balstīti uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru, kas attiecas uz šo 6. pantu, proti, judikatūru, kas tai ir jāievēro, jo Bulgārijas Republika ir ECPAK līgumslēdzēja puse. No šīs judikatūras izrietot, ka abas šīs tiesības ir apdraudētas, ja, lemjot par jautājumiem, kas nav jautājumi par lietas būtību, it īpaši procedūras jautājumiem, tiesa sniedz iepriekšēju atzinumu vai pauž iepriekš radušos ideju par lietas būtību.
- 11 Iesniedzējtiesa tomēr precizē – lai konstatētu faktus, kas tai šķiet nepieciešami, lai iesniegtu pieņemamu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, tā ir paredzējusi piemērot tās pašas procesuālās garantijas, kādas ir paredzētas Kriminālprocesa kodeksā attiecībā uz nolēmumiem pēc būtības.

- 12 Šādos apstākļos *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializētā krimināllietu tiesa, Bulgārija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai Hartas 47. panta otrā daļa, kurā ir noteikta prasība pēc taisnīgas tiesas, un Hartas 48. panta 1. punkts, kurā ir nostiprināta nevainīguma prezumpcija, neļauj iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar LESD 267. pantu, ja tajā ir izteikts pieņēmums, ka ir konstatētas konkrētas apsūdzēto darbības, un pirms lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanas iesniedzējtiesa ir ievērojusi visas procesuālās garantijas, kas ir jāievēro, pieņemot nolēmumu pēc būtības?”

- 13 Ar 2022. gada 5. augusta vēstuli *Sofiyski gradski sad* (Sofijas pilsētas tiesa, Bulgārija) informēja Tiesu, ka pēc grozījumiem tiesību aktos, kas stājušies spēkā 2022. gada 27. jūlijā, *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializētā krimināllietu tiesa) tika likvidēta un dažas tajā ierosinātās krimināllietas, tostarp pamatlīeta, no šī datuma tika nodotas *Sofiyski gradski sad*.

Par prejudiciālo jautājumu

- 14 Uzdotot jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai LESD 267. pants kopsakarā ar Hartas 47. panta otro daļu un 48. panta 1. punktu ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj, ka pirms jebkura nolēmuma pēc būtības valsts krimināllietu tiesa, ievērojot valsts tiesībās paredzētās procesuālās garantijas, konstatē atsevišķu faktu patiesumu, lai varētu vērsties Tiesā ar pieņemamu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.
- 15 Šajā ziņā jāatgādina, ka, savā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu izklāstīdamas pamatlīetas faktiskos un juridiskos apstākļus, iesniedzējtiesa tikai izpilda prasības, kas izriet no LESD 267. panta un Reglamenta 94. panta, un tādējādi izpilda sadarbības prasību, kura ir raksturīga prejudiciāla nolēmuma procedūrai, un nevar uzskatīt, ka ir pārkāptas Hartas 47. panta otrajā daļā paredzētās tiesības uz taisnīgu tiesu vai tiesības uz nevainīguma prezumpciju, kas ir garantētas tās 48. panta 1. punktā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 5. jūlijs, *Ognyanov*, C-614/14, EU:C:2016:514, 22. un 23. punkts).
- 16 Tāds pats secinājums jāizdara, ja, lai lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ko iesniedzējtiesa ir paredzējusi iesniegt Tiesā pirms jebkāda nolēmuma pēc būtības taisīšanas, nepadarītu par nepieņemamu, iesniedzējtiesa krimināllietā uzskata, ka tai iepriekš ir jākonstatē atsevišķu faktu patiesums, lai gan tas šajā procesa stadijā nebūtu nepieciešams, ja tā nebūtu nolēmusi iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.
- 17 Apstākļi, ka iesniedzējtiesai ir jākonstatē atsevišķu faktu patiesums prejudiciāla nolēmuma stadijā, pats par sevi nenozīmē, ka ir pārkāptas tiesības uz taisnīgu tiesu vai tiesības uz nevainīguma prezumpciju, jo, kā tas šajā gadījumā izriet no iesniedzējtiesas paskaidrojumiem, attiecīgai tiesai nav liegts šajā stadijā piemērot visas savās valsts tiesībās paredzētās procesuālās garantijas, lai tādējādi nodrošinātu, ka tiek ievērotas gan tiesības uz taisnīgu tiesu, gan tiesības uz nevainīguma prezumpciju.
- 18 Šo vērtējumu neatspēko Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra, kas attiecas uz ECPAK 6. pantu un ko ir minējusi iesniedzējtiesa.

- 19 Šajā ziņā ir jāatgādina, kā tas izriet no paskaidrojumiem par Pamattiesību hartu (OV 2007, C 303, 17. lpp.), ka Hartas 47. panta pirmā un otrā daļa, kurā ir nostiprinātas tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un tiesības uz taisnīgu tiesu, atbilst tiesībām uz lietas taisnīgu izskatīšanu, kas it īpaši izriet no ECPAK 6. panta 1. punkta, bet Hartas 48. panta 1. punkts, kurš attiecas uz nevainīguma prezumpciju, atbilst ECPAK 6. panta 2. un 3. punktam. No tā saskaņā ar Hartas 52. panta 3. punktu izriet – lai interpretētu Hartas 47. un 48. pantu, ir jāņem vērā ECPAK 6. pants kā minimālās aizsardzības standarts (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2019. gada 5. septembris, AH u.c. (Nevainīguma prezumpcija), C-377/18, EU:C:2019:670, 41. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra, un 2019. gada 4. decembris, H/Padome, C-413/18 P, nav publicēts, EU:C:2019:1044, 45. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 20 Kā atzīst iesniedzējtiesa, tās lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu minētā Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra attiecas uz situācijām, kurās Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir konstatējusi ECPAK 6. panta pārkāpumu, jo tiesneši, kam bija jālemj par jautājumiem, kuri nav jautājumi pēc būtības, piemēram, procedūras vai jurisdikcijas jautājumiem, pārkāpjot tiesības uz taisnīgu tiesu vai tiesības uz nevainīguma prezumpciju, bija snieguši iepriekšēju atzinumu vai iepriekš radušos ideju par lietas būtību, it īpaši par atsevišķu aizdomās turētajam pārņemto faktu patiesumu vai par šī aizdomās turētā vainojamību.
- 21 Tomēr no iesniedzējtiesas sniegtajām norādēm izriet, ka tās mērķis šajā gadījumā, lai konstatētu to pamatlietas faktu patiesumu, ko tā uzskata par noteikti nepieciešamiem, lai varētu sagatavot pieņemamu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ir nevis sniegt iepriekšēju atzinumu vai iepriekš radušos ideju par lietas būtību, bet lemt par šiem faktiem, piemērojot visas procesuālās garantijas, kuras valsts tiesībās ir paredzētas attiecībā uz nolēmumiem pēc būtības.
- 22 Ņemot vērā iepriekš paustos iemeslus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka LESD 267. pants kopsakarā ar Hartas 47. panta otro daļu un 48. panta 1. punktu ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj, ka pirms jebkura nolēmuma pēc būtības valsts tiesa krimināllietā, ievērojot valsts tiesībās paredzētās procesuālās garantijas, konstatē atsevišķu faktu patiesumu, lai varētu vērsties Tiesā ar pieņemamu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 23 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (astotā palāta) nospriež:

LESD 267. pants kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. panta otro daļu un 48. panta 1. punktu

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tas pieļauj, ka pirms jebkura nolēmuma pēc būtības valsts tiesa krimināllietā, ievērojot valsts tiesībās paredzētās procesuālās garantijas, konstatē atsevišķu faktu patiesumu, lai varētu vērsties Tiesā ar pieņemamu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

[Paraksti]